

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-1

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Nákončí saxu z hrobu v Blučině-Cezavách (obr. 2, str. 105).
Sax-sword strap-end from the tomb of Blučina-Cezavy (Fig. 2, Pg. 105).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

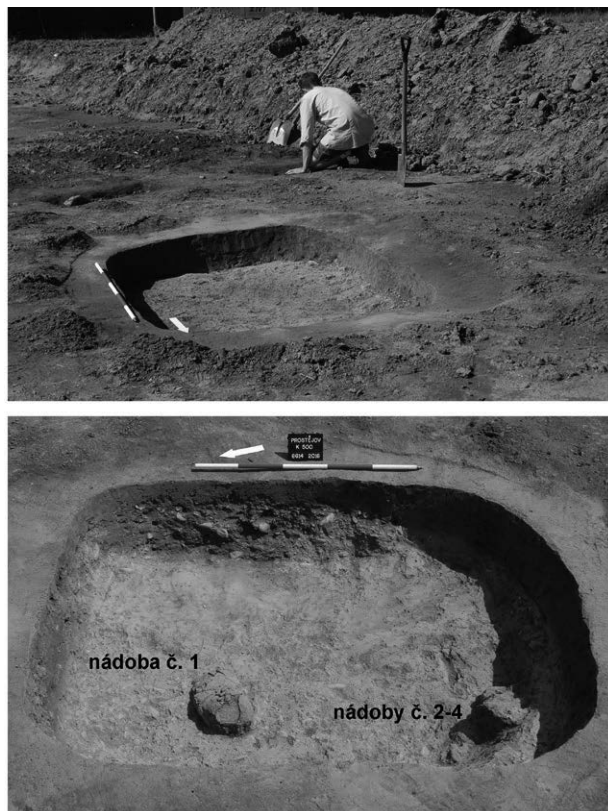
Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

106:35 mm od Z:J s. č.). Vedle již známého žárového pohřebiště mladší doby bronzové a reliktnů novověké vozové cesty (cf. příslušné oddíly tohoto čísla Přehledu výzkumů) byl poněkud překvapivě zjištěn též hrob kultury se šňůrovou keramikou (obr. 15). Jednalo se o jámu s půdorysem obdélníka se zaoblenými rohy, s rozměry 200 × 160 cm a hloubce 40 cm, která byla z části vylámána do velmi kompaktního šterkového podloží. Po odstranění kamínky zcela prosyceného a „houževnatého“ zásypu byly na jejím dně lokalizovány pozůstatky čtyř keramických nádob – většího vejčitého hrnce, dvou džbánů a patrně hrubší misky; případné kosterní pozůstatky nebyly dochovány.

Pavel Fojtík

Resumé

Prostějov (Kat. Čechovice u Prostějova, Bez. Prostějov), „Díly u Hloučely“ (Parz. Nr. 369/8, 546/1). Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Obr. 15. Prostějov, k. ú. Čechovice u Prostějova. Hrob č. 1/2016 (KŠK).

Abb. 15. Prostějov, Kataster Čechovice u Prostějova. Grab Nr. 1/2016 (Schnurkeramik).

PŘEROV (K. Ú. LÝSKY, OKR. PŘEROV)

„Nad struhou“. JoK. Sídliště. Pohřebiště. Záchran-
ný výzkum.

Během výstavby dálnice D1 0137 v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou byl archeologicky zkoumán objekt SO 302 - zatrubnění odpadu v km 87,900 do Strhanec (název objektu dle stavební dokumentace). Celková plánovaná délka výkopu pro potrubí byla cca 650 m. Archeologické nálezy byly objeveny jen v její jižní části, na východním okraji Lýsek mezi cestou Přerov – Lipník nad Bečvou a potokem Strhanec, v úseku o délce cca 230 m. Začátek a konec rýhy vytyčují souřadnice GPS: 49.4824650N, 17.4591944E a 49.4809733N, 17.4611900E.

Skrývka probíhala v sobotu a neděli bez dohledu archeologa. Během následného dohledu byly v rýze o šířce 2 m a hloubce cca 1 m odkryty porušené archeologické situace. Na severním okraji rýhy bylo prozkoumáno 11 hrobových celků ze slezské fáze lužických popelnicových polí zničených výkopem. Sídlištní objekty se koncentrovaly v jižní části rýhy, dále nad okrajem terasy nad záplavovým údolím řeky Bečvy a v dnešní době nad uměle vystavěným korytem potoka Strhanec. Celkem bylo prozkoumáno dvanáct archeologických objektů. Sedm objektů bylo možné datovat do období kultury s lineární keramikou a v jednom se nacházely keramické střepy z doby laténské.

Jeden z objektů, který ležel nejvíce na kraji jižním směrem nad okrajem terasy, představoval pozůstatky hliníku z části porušeného při kopání koryta pro potok Strhanec. Objekt byl zkoumán jen v prostoru rýhy, proto neznáme jeho přesné rozměry. Na členitém dně bylo možné rozlišit několik výkopů, které dosahovaly hloubky do 2,00 m od dnešního povrchu.

Nad zásypem jednotlivých výkopů byla místy 0,80 m silná vrstva černé hlíny a nad ní 0,60 m silná vrstva ornice. Z objektů pochází menší soubor keramických nálezů získaných především z tmavé silné vrstvy (kontext 0115). V rámci keramického materiálu se objevily zlomky jemné keramiky, a to džbánků a mísa na nožce, s ostře zahnutým okrajem a drobnými důlky a výčnělky na hraně ohnutí, které můžeme datovat do kultury jordanovské. Ze stejné vrstvy ovšem pocházejí keramické střepy datované do střední doby hradištní.

Otázka datování celého objektu je proto celkem komplikovaná, a jelikož se objekt nachází nad uměle vykopaným korytem potoka Strhanec, mohlo se i jednat o vrstvy narušené či přemístěné během úpravy potoka. Situaci na lokalitě může v budoucnu vysvětlit jen podrobný archeologický výzkum.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Přerov (Kat. Lýsky, Bez. Přerov), "Nad struhou". Jordanówer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

„Díly“. KKA. Ojedinelý nález – sekera. Povrchový sběr.

V letech 1993–2001 probíhala na polykulturní archeologické lokalitě, která je situována na staré říční terase řeky Bečvy na k. ú. Předmostí a k. ú. Dluhonice, povrchová prospekce. Pravěké osídlení kopírující temeno i svahy terasy tvoří téměř souvislý pás, který vyznívá až před intravilánem místní části města Přerova – Dluhonice. Průměrná nadmořská výška zarovnaného povrchu terasy činí 220 m. Nápadná koncentrace eneolitického osídlení byla prokázána zejména v severní části trati „Díly“ na parc.č. 633/8, 633/9, 633/79 v místě ohybu terasy, kde se nadmořská výška terénu zvedá na hodnotu 224 m. Centrální plató je vyvýšené vůči okolní inundaci o 10–12 m. Eneolitické sídliště ohraničuje na jihozápadní straně v terénu nápadná přirozená deprese, která je patrně pozůstatkem zaniklé vodoteče (parc. č. 633/7, 633/82, 282/11). Rozlohou větší část lokality se rozkládá v místě projektované mimoúrovňové křižovatky, která je součástí stavby Dálnice D1, stavby 0136 Říkovice – Přerov. Zbývá část je situována pod zahrádkářskou kolonií, kde zůstane stavbou nedotčena. Spektrum nalezené pravěké keramiky, kamenné štípané a broušené industrie a dalších předmětů je mimořádně široké a naznačuje, že tato strategická poloha situovaná v jihozápadním ústí Moravské brány byla v průběhu neolitu a eneolitu opakovaně osídlována. Z eneolitických kultur byla sběry potvrzena existence osídlení kultury nálevkovitých pohárů, kanelované keramiky, kulovitých amfor, jevišovické, zvoncovitých pohárů (Schenk 2002). Přítomnost nálezů KKA a JeK řadí lokalitu k tzv. smíšenému horizontu mladého eneolitu, resp. počátku pozdního eneolitu, kdy na sídlišťích střední a východní Moravy patrně docházelo ke kontaktům odlišných kulturních komponent (Šmíd 1999; Peška 2000).

V roce 2016 našel v trati Díly spolupracovník Muzea Komenského v Přerově M. Komínek zlomek silicítové sekery (obr. 16). Jedná se o torzo týlní části sekery (rozměry: zachovaná délka 35 mm, šířka 40 mm a síla 15 mm) zhotovené z páskovaného silicitu typu Krzemionki, jehož zdroje jsou ve středním Polsku (Přichystal 2009, 95–96, obr. 66), kde byly produkovány lidem kulovitých amfor. Uvedený nález je dokladem jak čilých kontaktů Moravy se zdrojovou oblastí ve středním Polsku, tak i přítomnosti nositelů kulovitých amfor na Přerovsku (Přichystal, Šebela 2004, 9–11, 16, Fig. 4). S osídlením a distribučními aktivitami nositelů KKA

na lokalitě „Díly“ by mohl souviset také nestratifikovaný nález valounu jantaru o váze 5,54 g (Schenk 2002, 372). V souvislosti s eneolitickým osídlením na lokalitě „Díly“ nelze opomenout ojedinelý nález kovové industrie učiněný M. Komínkem v roce 2014. Jedná se o plochou měděnou sekeru lichoběžníkovitého tvaru s přímým týlem a mírně obloukovitě rozšířeným ostřím. Příčný průřez je pravoúhlý s ostrými hranami. V podélném průřezu se zužuje směrem k ostří i k mírně vkleslému týlu. Předmět dosahuje délky 69 mm, šíře ostří 37 mm, šíře týlu 18,5 mm, síly max. 9 mm. Váha sekery činí 109,51 g. Povrch artefaktu je nerovnoměrně pokryt světle zelenou oxidační patinou. Ve středu týlu sekery je patrný nepravidelný šikmý zásek. Je otázkou, zda souvisí s původním uchycením sekery do dřevěné násady, či jde o náhodné mechanické poškození (obr. 17).

Podle třídění M. Dobeše spadá exemplář z Předmostí mezi ploché sekery druhé skupiny a vykazuje největší tvarové shody s typem Altheim, který je možné datovat do období staršího, případně na počátek středního eneolitu, přičemž v našem prostředí není vyloučeno ani jeho přežívání do závěru eneolitu (Dobeš 2013, 40–41, tab. 9).

Zdeněk Schenk, Miroslav Komínek

Literatura

Schenk, Z. 2002: Předmostí dosud nezkoumané. *Pravěk NŘ* 2001/11, 371–379.

Dobeš, M. 2013: *Měď v eneolitických Čechách*. Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque 16. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Peška, J. 2000: K vybraným problémům relativní chronologie v období mladého a pozdního eneolitu na Moravě. *Pravěk NŘ* 1999/9, 243–268

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Přichystal, A., Šebela, L. 2004: Silicite axes of central Poland provenience in Moravia. *Acta Archaeologica Carpathica* 39, 5–23.

Šmíd, M. 1999: Nové poznatky o vývoji střední Moravy v období středního a mladého eneolitu. In: I. Kuzma (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín 1998*. Nitra: VEDA, 241–252.

Resumé

Přerov (Kat. Předmostí, Bez. Přerov), „Díly“. Kugelamphorenkultur. Oberflächensammlung. Einzelfund.